

Raads**voorstel**

Openbare raadsvergadering
26 september 2017

agendapunt

Onderwerp	Bespreken rapport gezamenlijke rekenkamer(commissie)s Noord- en Midden-Limburg <i>Regionaal (be)GRIP?; Een onderzoek naar de governance van de veiligheidsregio Limburg-Noord'</i>
Portefeuillehouder	A.H.M. Verhoeven MPM (burgemeester)
Steller	Drs. W.A.L.M. Cornelissen (griffier)

1. Rapport van samenwerkende rekenkamer(commissie)s Noord- en Midden-Limburg

Normaal worden rapporten van een rekenkamer door onze eigen 'rekenkamer Leudal' opgesteld. Nu heeft onze rekenkamer er voor gekozen om eens, tezamen met de rekenkamers en rekenkamercommissies die werkzaam zijn voor 13 andere Noord- en Midden-Limburgse gemeenten, een rapport op te stellen (NB. de gemeente Mook en Middelaar heeft als enige gemeente in Noord- en Midden-Limburg geen rekenkamer of rekenkamercommissie). De rekenkamer(commissie)s hebben de feitelijke uitvoering van het onderzoek overigens uitbesteed aan onderzoeks- en adviesbureau SeinstravandeLaar te Culemborg.

Op 8 juni 2017 is in Venlo door de voorzitter van de regionale begeleidingscommissie, mevrouw K. van de Berg, het gezamenlijke rekenkamerrapport gepresenteerd geheten '*Regionaal (be)GRIP?; Een onderzoek naar de governance van de veiligheidsregio Limburg-Noord'*.

De samenwerkende rekenkamer(commissie)s beogen een bijdrage te leveren aan het versterken van de kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende rol van gemeenteraden door hen inzicht te verschaffen in de rechtmatigheid, doeltreffendheid en doelmatigheid van samenwerkingsverbanden. Zij hebben gekozen voor een verdiepende studie naar de Veiligheidsregio Limburg-Noord (VRLN). Daarvoor hebben zij de volgende motieven:

- a. alle gemeenteraden in Noord- en Midden-Limburg hebben (verplicht) met de VRLN te maken;
- b. de gemeenteraden geven aan dat zij het functioneren van de VRLN ervaren als een 'zwarte doos';
- c. de gemeenteraden willen kunnen beoordelen of het legitiem is dat er (naar hun gevoel) steeds geld bij moet;
- d. de gemeenteraden willen bovendien meer grip op de verhouding tussen gemeentelijke bijdragen en geleverde prestaties (onderscheid in wettelijke en bovenwettelijke taken/ambities);
- e. de gezamenlijke rekenkamer(commissie)s vragen zich af in hoeverre de nieuwe besturingsstructuur naar de letter (formeel) en/of geest (materieel) van de wet passend is.

Het onderzoek toetst de motieven en reikt de gemeenteraden waar nodig handvatten aan om hun grip op de VRLN te versterken. Waar mogelijk vertaald naar algemene sturingsprincipes op samenwerking.

2. Centrale onderzoeksvraag, 16 deelvragen en 4 adviesvragen

De rekenkamer(commissie)s hebben voor het onderzoek de volgende centrale vraag geformuleerd:

'In hoeverre past het huidige governancemodel van de VRLN bij de formele (wettelijke) kaders en de gewenste mate van grip door de deelnemers en in hoeverre geeft het huidige functioneren aanleiding tot aanpassing van het governancemodel?'

De centrale vraag is vervolgens uitgewerkt in 20 deelvragen. 16 deelvragen zijn als onderzoeksvragen geclusterd naar vier governancethema's: sturing, beheersing, toezicht, verantwoording.

Op basis van beantwoording van die 16 deelvragen is vervolgens gekomen tot het per governancethema beantwoorden van telkens één adviesvraag:

➤ Sturing:

In hoeverre is aanpassing nodig in de besturingsstructuur van en concrete sturingsinstrumenten op de Veiligheidsregio Limburg-Noord?

➤ Beheersing:

Welke mogelijkheden zijn er voor de aangesloten gemeenten c.q. gemeenteraden om meer grip te krijgen op de Veiligheidsregio Limburg-Noord?

➤ Toezicht:

Hoe kan het toezicht op de Veiligheidsregio Limburg-Noord door zowel de organisatie zelf als door de diverse betrokkenen geoptimaliseerd worden?

➤ Verantwoording:

Welke verbeteringen moeten worden aangebracht in de verantwoordingsinformatie van de Veiligheidsregio Limburg-Noord om het college respectievelijk de raad in staat te stellen om zich over de eigen rol te verantwoorden?

Het antwoord op bovengenoemde adviesvragen vormt de basis voor de aanbevelingen over de inrichting en/of werking van de governance van de VRLN.

3. Aanbevelingen

In het rapport treft u het antwoord op alle genoemde vragen aan.

Voor u als raad is het met name van belang om kennis te nemen van alsmede te beraadslagen en te besluiten over de aanbevelingen in het rapport.

3.1 Hoofdaanbeveling

Het zwaartepunt van de aanbevelingen ligt in de cultuur van samenwerken. Van een reactieve cultuur van beheersen, controleren en verantwoorden naar een zelfbewuste cultuur van pro-activiteit, verbinding zoeken en lerend vermogen: denk buiten het oude stramien, denk buiten de gebaande paden! Dit vraagt inzet van alle betrokkenen. Het is essentieel dat op alle niveaus wordt gedacht vanuit de regionale opgaven. Het is aan raadsleden om proactief invulling te geven aan hun drie rollen en daarbij ook expliciet het organisatiebelang van de VRLN te behartigen, passend bij 'verlengd lokaal bestuur'. Dit vraagt van bestuurders dat zij raadsleden meer in positie brengen en hen formeel en informeel beter informeren.

3.2 Deelaanbevelingen

De hoofdaanbeveling is uitgewerkt in 5 deelaanbevelingen:

1. Stel de regionale opgaven centraal en wijk slechts beargumenteerd af;
2. Raadsleden, wees proactief en creatief;
3. Bestuurders, breng raadsleden in positie om te sturen;
4. Creëer duidelijkheid over de belangenbehartiging binnen de besturingsstructuur;
5. Vertel het verhaal achter de cijfers en de inhoud van besluiten.

Zie de bladzijden 20 e.v. van het rapport voor een uitvoerige uitwerking van die deelaanbevelingen. Benoemd worden welke actor ('wie') een concrete actie ('wat') wordt aanbevolen. De rekenkamer(commissie)s laten de invulling van de 'hoe-vraag' nadrukkelijk aan de desbetreffende actor. Hieronder leest u, samengevat, wat aan elke actor wordt geadviseerd.

Ad 1.: Stel de regionale opgaven centraal en wijk slechts beargumenteerd af

- Bestuur VRLN: Doe de gemeenteraden een voorstel hoe hen meer aan de voorkant te betrekken bij de vorming van regionale beleidsplannen. Geef aan hoe u de nieuwe gemeenteraden per maart 2018 eerst wilt informeren (op kennisniveau brengen) en hen vervolgens kaderstellend in positie wilt brengen bij de start van het eerstvolgende meerjarenbeleidsplan van de VRLN.
- Gemeenteraden: Stel vast wat de belangrijkste opgaven van de eigen gemeente zijn op het terrein van (fysieke) veiligheid. Stem deze opgaven – conform aanbeveling – af met andere gemeenteraden en zoek naar overeenstemming. Stel vast waar de gemeente beargumenteerd wil afwijken en betalen. Dit kan als input dienen voor de nieuwe raad en het nieuwe collegeprogramma.

Ad 2.: Raadsleden, wees proactief en creatief!

- Gemeenteraden: Experimenteer doorlopend met de suggesties voor samenwerking binnen en tussen raden in pilots en evalueer deze gestructureerd. Sluit daarbij aan op de lopende initiatieven vanuit de griffies in Noord-Limburg en de regiegroep vanuit de raden in Midden-Limburg (zie raadsbesluit Leudal 30 mei 2017 over grip op regionale samenwerking) om respectievelijk de P&C-cycli beter af te stemmen tussen gemeenten en verbonden partijen en vooral hoe gezamenlijk kan worden opgetrokken om meer grip te krijgen op verbonden partijen.

- Regiegroep Midden-Limburg: Leg de nieuwe gemeenteraden de eerste resultaten uit de tussenevaluatie van de pilots voor. Zij kunnen dit betrekken bij het vaststellen van werkwijzen en vergadervorm- en cyclus.

Ad 3.: Bestuurders; breng raadsleden in positie om te sturen!

- Bestuur VRLN: Lever uiterlijk eind 2017 de beoogde producten- en dienstencatalogus op en stem daarbij vooraf de verwachtingen af over de aard van dit document met de gemeenteraden. Kom aanvullend per begroting 2019 tot de definitie van een basispakket (met corresponderende gemeentelijke bijdragen) en maatwerk (per gemeente aanvullend te financieren).

Ad 4.: Creëer duidelijkheid over de belangenbehartiging binnen de besturingsstructuur

- Bestuur VRLN: Expliciteer de rolverdeling tussen organen binnen de besturingsstructuur van de VRLN en de wijze waarop de onderscheiden belangen hierbinnen worden behartigd. Werk uit wat dit betekent voor de wijze van informatievoorziening van de leden van de organen, de volgorde van stukkenstroom (agendering) en de benodigde ambtelijke (strategische) beleidsvoorbereiding. Geef aan op hoe en wanneer terugkoppeling van de vergaderingen van de organen plaatsvindt naar de gemeenteraden op inhoud en proces (zie aanbeveling 5).

Ad 5.: Vertel het verhaal achter de cijfers en de inhoud van besluiten

- Bestuur VRLN: Biedt in een oplegger bij de jaarrekening 2016 een voorstel aan de gemeenteraden aan hoe de eenduidigheid in de (meerjarige) presentatie en toelichting van cijfers te verbeteren. Licht toe welke stappen al in de jaarrekening 2016 zijn genomen en hoe dit verder (in de tijd) vorm krijgt.
- Colleges: Ga met de raad in gesprek over de gewenste informatiewaarde over de VRLN in de paragraaf verbonden partijen, aangesloten op het voorstel van het bestuur van de VRLN over verbetering van de (eenduidigheid) informatievoorziening.
- Gemeenteraden: Stem - in lijn met aanbeveling 2 - onderling af over de gewenste mate van informatie over de VRLN in de paragraaf verbonden partijen van de eigen gemeente zodat dit waar mogelijk eenduidig gefaciliteerd kan worden vanuit de VRLN.

4. Bestuurlijke reactie van colleges Noord- en Midden-Limburg + van Veiligheidsregio Limburg-Noord

Elk college (m.u.v. dat van de gemeente Mook en Middelaar) + het bestuur van de VRLN zijn in de gelegenheid gesteld om een bestuurlijke reactie op het rekenkamerrapport te geven. In bijlage F bij het rapport zijn al die reacties te lezen.

Het college van Leudal heeft, als gevraagde bestuurlijke reactie op het rapport, bij brief van 9 mei 2017 aan de rekenkamer(commissie)s laten weten de aanbevelingen te onderschrijven.

In het rapport is ook een hoofdstuk (6) gewijd aan een samenvatting van die bonte mengeling aan reacties van de colleges. Op hoofdlijnen gaan die over:

- Waardering voor het uitgevoerde onderzoek en herkenbaarheid van resultaten;
- Geen volledige herkenning in de oproep tot rolverheldering in de besturingsstructuur;
- De aard van taken en rol van gemeenteraden beperkt de invulling van aanbevelingen 1 en 2;
- Verwachtingen over potentiële bijdrage van de producten- en dienstencatalogus aan sturing verschillen.

De veiligheidsregio is 't blijkens haar reactie eens met de hoofdaanbeveling van het rapport + ze kan zich nagenoeg volledig vinden in de 5 aanbevelingen. Gemakshalve treft u de zienswijze van de veiligheidsregio ook separaat bij de stukken aan.

5. Voorstel aan uw raad

Het presidium heeft op grond van de 'Verordening op de rekenkamer', als zogenoemde begeleidingscommissie voor de rekenkamer, o.a. tot taak het adviseren van de gemeenteraad over rapporten van de rekenkamer.

Het presidium is in zijn vergadering van 27 juni 2017 er mee akkoord gegaan dat ik uw raad in deze raadsvergadering voorstel:

- a. het rekenkamerrapport van de samenwerkende rekenkamer(commissie)s Noord- en Midden-Limburg '*Regionaal (be)GRIP?; Een onderzoek naar de governance van de veiligheidsregio Limburg-Noord*' te bespreken;
- b. de aanbevelingen (= hoofdaanbeveling + 5 deelaanbevelingen; zie paragraaf 3 van dit raadsvoorstel) over te nemen;
- c. het college en het bestuur van de VRLN te vragen om:
 - de gemeenteraad te ondersteunen in de nieuwe werkwijze, door het uitvoeren van de genoemde acties onder de deelaanbevelingen 1,3, 4 en 5;
 - bij de uitwerking van deze aanbevelingen nadrukkelijk de verbinding te zoeken met de lopende initiatieven vanuit de griffies in Noord-Limburg en de regiegroep regionale samenwerking in Midden-Limburg die tot doel hebben om in gezamenlijkheid de grip op verbonden partijen te versterken;
 - de uitwerking van de aanbevelingen zorgvuldig te monitoren en hierover in het eerste kwartaal van 2018 (voorafgaand aan de verkiezingen) verslag uit te brengen aan de raad.

Heythuysen, 24 mei 2017.

DE GRIFFIER VAN LEUDAL,

Drs. W.A.L.M. Cornelissen.